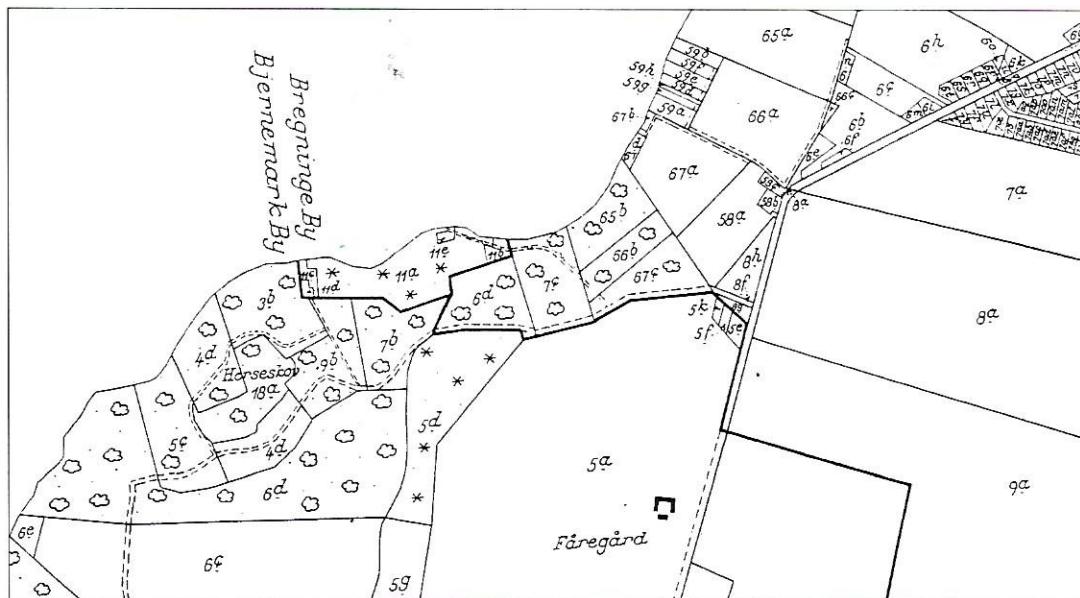

De forsvundne huse i Horse Skov

- og lidt om de mennesker, der beboede dem

af Erik Hansen

Udsnit af matrikelkort vedrørende den nordlige del af Horse Skov.

(Copyright Kort & Matrikelstyrelsen, Rentemestervej 8, København NV).

Ved at studere et matrikelkort over den nordlige halvdel af Horse Skov, ses det, at denne del af skoven er opdelt i parceller med numre og bogstaver inden for Bjernermark ejerlav, og måske har disse parceller engang været tillagt gårdene inde i landsbyen.

Men i nordsiden ud mod Svendborgsund ses der et lille område matrikuleret med nr. 11. under Bregninge by. Her har der ligget i alt 4 huse, hvoraf de 3 er forsvundet fra ca. 1950 og fremefter. Hvorfor dette areal er blevet tillagt Bregninge ejerlav, fortaber sig i historien, men at der her har ligget et hus med tilhørende mark, i tiden fra omkring udskiftningen, er utvivlsomt. Det bevidner både fæsteprotokol

og folketællingen 1787. Stedet har nogle gange været benævnt Strandhusene.

På den højest beliggende del af marken skal ifølge overleveringen det forsvundne Horse Slot have ligget, og det er også denne konklusion, museumsinspektør Jørgen Skaarup kommer frem til i sin nye fine bog: «Øhavets middelalderlige borge og voldsteder».

Min gamle nabo i Bjernermark, husmand Laurits Madsen, har i tiden omkring 1. verdenskrig og fremefter været plovmand for konen i matr. nr. 11 a. Han kunne fortælle, at han under arbejdet med ploven ofte stødte på rester af munkesten i jorden.

Konen, der her er tale om, hed Marie Elisa-

Gamle Lises hus, tegning af E. J. Bilwing, Vindeby.

beth Nielsen og boede fra 1915 alene i huset med alle sine dyr.

I min barndom blev hun altid kaldt for »Gamle Lise«, og derfor skal beretningen om dette gamle hus have overskriften:

Gamle Lises hus

Det må være det første hus på stedet, og dets historie begynder ved tiden omkring udskiftningen af jorderne i Bregninge sogn 1787. Valdemar Slots fæsteprotokol kan fortælle, at Thomas Frandsen fik fæstebrev på et nyt hus dér 1789-11/06. Fæstebrevet kan dog være udstedt lidt senere end opførelsen af huset, for i folketællingen 1787 findes Thomas Frandsen anført som søfarende, 57 år gl., hans kone, Karen Hansdatter, 59 år gl., samt 4 børn. Karen Hansdatter døde 1800-20/03, og Thomas Frandsen døde 1813-02/05.

Det blev deres søn, Frands Thomasen, der i 1814 fik fæstebrev på huset. I folketællingen 1787 er han anført som 15 år gl., d.v.s. at han var født ca. 1772. Han døde i 1830-06/07 og anføres da som ungkarl og husfæster i Ny Nyby. Da er alderen angivet til 63 år, hvilket derved ændrer fødselstidspunktet til 1766/67, men det sker, at der konstateres en sådan uoverensstemmelse imellem folketælling og kirkebog, og da Bregninge sogns kirkebog, for årene 1733-1773, er brændt, så kan det ikke præciseres nærmere.

Ifølge et fæstebrev, der opbevares i Landsarkivet, Odense, får Rasmus Nielsen 1830-06/08 fæstebrev »paa det af Franz Thomasen sidst beboede Hus i Horse Skov«. I fæsteprotokollen kaldes stedet for Braten!

Rasmus Nielsen var født 1801-28/02 i Vindeby som søn af væver Niels Nielsen og hustru

Ane Elisabeth Hansdatter. Kort tid før fæstebrevets datering var han d. 18. juni i Bregninge kirke blevet gift med Johanne Poulsdatter. Hun var født 1809-16/01 i Troense som datter af skibstømrer Poul Christiansen og hustru Bodil Jensdatter. De fik i alt 9 børn, og som det vil kunne ses i redegørelserne for de huse, der senere kom til ved udstykning af marken, fik flere af børnene deres bopæl i nærheden af fødehjemmet.

Rasmus Nielsen var fisker, og flere af sønnerne blev sømænd. Havet kan være farligt, selv de indre farvande, og Rasmus Nielsen omkom ved en drukneulykke 1864-31/05, 63 år gl. Hans enke, Johanne Poulsdatter, døde 1889-10/01, 80 år gl.

Ved fæstebrev af 1881-31/01, m. synsforretning 1880-14/10, overlod hun huset til sønnen, Hans Jakob Nielsen, der var født 1838-12/10. I 1886-18/11 blev han i Bregninge kirke gift med Marie Elisabeth Nielsen, der var født 1852-15/11 i Sct. Jørgens sogn på den modsatte side af Svendborgsund. Hendes forældre var Johanne Kirstine Nielsdatter og udlagt barnefader Andreas Nielsen, tjenestekarl i Nederste Mølle i Svendborg.

Om Hans Jakob Nielsen også havde været sømand er lidt uklart, men ældre folk har fortalt, at han måske havde pådraget sig en eller anden skade til søs, så han derefter måtte ernære sig og sin hustru ved jordbruget og lidt fiskeri. De forblev barnløse, og Hans Jakob døde 1915-16/11, 77 år gl.

Da der var ca. 14 års aldersforskel ægtefællerne imellem, kom Marie Elisabeth, eller Lise, som hun blev kaldt, til at leve som enke i ca. 23 år derefter. Jeg husker hende fra 1930'erne som en elskelig gammel kone. Hun var da 75-80 år gammel, så det var ikke helt forkert, at hun da blev kaldt »Gamle Lise«. Hun levede stille og fredeligt dernede ved skoven med sine mange dyr, 2 hunde, der lød navnene »Bådsmand« og »Lystig« samt katten »Gregorius«. Hun havde også nogle geder samt alt fjerkræ: et høns, gæs, ænder og duer.

Portræt af Gamle Lise som 78 årig, tegning af E. J. Bilving, Vindeby.

Her hentede kunstmaler Emil J. Bilving fra Vindeby mange af sine motiver, hvoraf nogle gengives her.

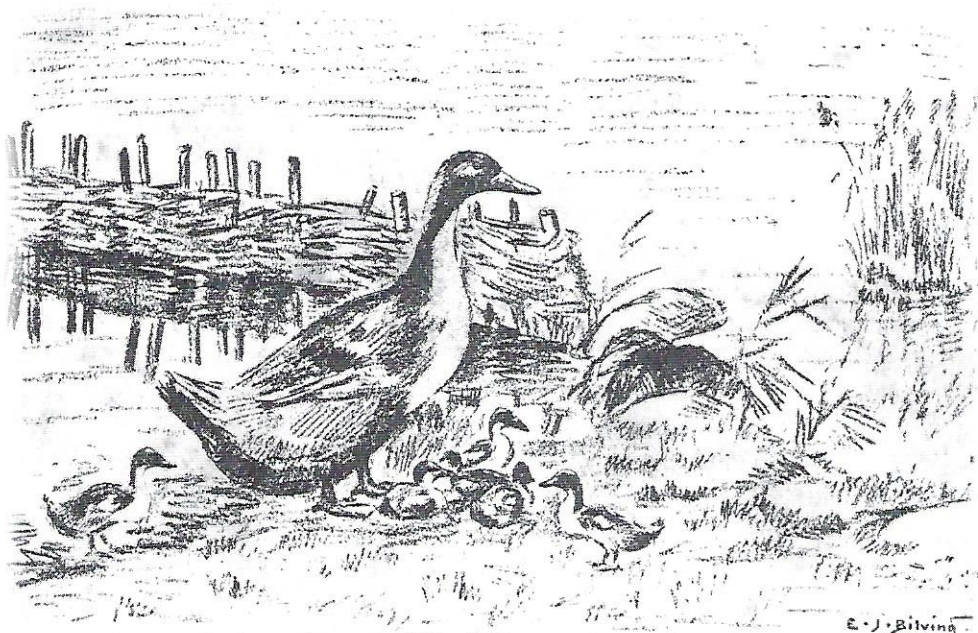
Da hun fyldte 85 år d. 15. november 1937, skrev han i bladet »Tidsskrift for Fjerkræavl« følgende hyldest til gamle Lise:

Personalia

»Vor Tid ejer fra gammel Tid megen Romantik. Jeg tænker på de gamle Slotte og Herregårde, hvoraf adskillige desværre staar for Fald. I længst forsvundne Dage skal der paa Nordkysten af Taasinge i Horse Skov have ligget et Slot »Horse Slot«. Der er lidet eller intet tilbage; men hvor det siges at have ligget, ligger nu tre Huse. Det midterste og største brystfældigt og gammelt, i sin tid var der Jordbrug til, som nu er forpagtet til Slottet (Valdemar Slot). Huset er Fæstegods og Fæsteren, hende hvorom denne Artikel skrives, er gamle Lise fra Horse Skov. Ja ogsaa Husmands-Fiskerhytten har saa vist sin Romantik, og vil savnes dybt i Danmarks Land, naar det engang er en Sagablot og Landet »funkiseret«; nærmere betegnet »skønhedsmæssigt ødelagt«.

FRA DET GAMLE FISKERLEJE. (TAASINGE)

SORT HVIDBRYSTET DANSK AND MED SINE ÆLLINGER VED SUNDET.

E. J. Bilving
1933

2 partier fra stranden neden for Gamle Lises hus, tegning af E. J. Bilving, Vindeby.

Der findes over gamle Mennessker, naar de er *rigtige*, et Skær af Hygge, Mildhed og Fred, og gamle Lise er af de rigtige. Saa meget mere som hun er Dyreven og Fjerkræven i Ordets egentlige Forstand. Geder (Koholdet hører Fortiden til), Hunde, Katte, Gæs, Ænder, Høns, Duer, Fugle flokkes om Lise, naar hun med rund Haand omdeler Foderet.

Det vil føre for vidt at omtale gamle Lises Liv, om end det var fristende nok. Det der har Interesse i Øjeblikket er, at Lise den 15. November fyldte 85 Aar, og daglig lever vel tilfreds midt iblandt sine kære Dyr. Tidsskriftet har, saa længe jeg har kendt Lise Nielsen, været blandt hendes kære Læsning, og det ligger altid fremme. Det kan harme mig, at jeg ikke saa tidligt erindrede Datoen, saa ogsaa Tidsskriftet kunde være blandt Gratulanterne. Bladets Læsere er i Tidens Løb bleven præsenteret for mangt et motiv, hentet fra gamle Lises Hus, Gaard eller Have, og da Foreningen udgav sin Jubilæumsbog (til 50 Aars Jubilæet), var Billedet foran i Bogen just fra gamle Lises Hus.

Den som skriver disse Linier, ønsker Lise alt godt Aarene frem, og vil med mange andre savne hende, naar engang hendes Timeglas rinder ud.

E.J.B.

Min mor og far besøgte ofte Lise, der gerne opvartede med en kaffetår. Den ene af hundene yndede i den koldere årstid at sidde på den vandrette låge til ovnen på brændekomfuret. Da hun engang havde nogle bagte æbleskiver, der behøvede en genopvarmning i ovnen, blev fadet med disse på rakt ind under maven på hunden og lidt senere trukket samme vej tilbage. Hun nænnede ikke at jage hunden ned forinden!

I et hjem med flere husdyr, sand på gulvet m. v. var der ogsaa chance for lopper, og de bed, når de kunne lugte frisk blod. Det var altid en sidegevinst, min mor fik med sig hjem.

Gamle Lise med begge sine hunde »Lystig« og »Bådsmand«.

Selv om kysten langs med bugten dér ikke var den fineste badestrand, da der var temmelig blød bund, kom vi drenge der ofte for at bade. Det var jo et sted, der var lavvandet, og hvor Lise kunne holde øje med os.

I 1938 var hun uheldig at falde og brække det ene ben. Dette førte jo til øjeblikkelig indlæggelse på Svendborg Sygehus, hvor hun kom i bad. Da man i rengøringsiveren ville til at bruge en såkaldt tætkam i hendes hår, sagde hun: »Lus har jeg ikke, men det kan godt være at jeg har en enkelt loppe!«

Dette uheld medførte jo, at det blev umuligt for hende at vende tilbage og genoptage tilværelsen i Horse Skov, så hun måtte flytte ind på alderdomshjemmet i Gl. Nyby d. 1. oktober 1938. Men det blev enden på livet for hende, og hun døde der efter kort tid d. 8. december samme år.

Da hun var barnløs og kun havde lidt fjerne slægtninge på Fyn, blev det sognerådet, der nok sammen med andre havde et økonomisk mellemværende, som tog sig af at få solgt hendes indbo og resterende fjerkræ. Det faldt i

min fars lod at være auktionsholder på stedet, og i en gammel lommebog har han noteret forskellige genstande, priser og købers navne. Lommebogen findes bevaret i vort arkiv og udviser yderst beskedne priser for en symaskine, kar og baljer. Et rundt, flettet frø-sold erindrer jeg var erhvervet af min far og lå i mange år på vort loft. Nu befinder det sig i museet i Bregninge.

Nu oprandt en anden tid for huset i skoven. Det blev nu, gennem en årrække, udlejet som feriebolig for familien Juul Sørensen i Bregninge præstegård. Efter en grundig rengøring blev huset taget i brug, tjenestepigerne fik vistnok værelse i den rengjorte gedestald, men efter sigende blev det første ophold ret kortvarigt for alle. Lopperne nede i gulvbræddernes revner og sprækker kunne lugte frisk blod, og eftersom at de utvivlsomt var hungerrige, blev de nu yderst aggressive. Det var sikkert efterkommere af den samme race, som min mor havde måttet døje med ved sine besøg hos gamle Lise.

Under den sidste del af den tyske besættelse var huset nogle måneder i brug som skjulested for familien Neldeberg fra Fåborg. De havde fået deres hjem dér sprængt i luften af værne magten, på grund af deres deltagelse i illegalt arbejde. Min fars og mors besøg hos dem i skoven d. 4. maj 1945 om aftenen gjorde, at de ikke fik hørt frihedsbudskabet fra London første gang, det blev meddelt.

Efter at familien Juul Sørensen ikke brugte huset længere, kom der forskellige lejere, blandt andet et hollandsk-dansk kunstnerpar t'Hart.

Andre forsøgte at renovere lidt på huset, men det mislykkedes. Når et sådant gammelt hus bliver utæt i taget, varer det ikke længe, inden de lerklinede vægge ødelægges. Efter ca. 1975 faldt det sammen i en ruïn og er nu totalt bortryddet med grundsten og det hele. Udhuset, der lå ind ved de store træer i hegnet mod stranden, er ligeledes borte. Have og mark blev inddraget til skov.

»Pouls Minde«

Nogle af Johanne og Rasmus Niensens børn kom til at bo tæt på fødehjemmet, da de fik bygget huse på parceller af dets mark.

På matr. nr. 11 b. lige øst for fik sønnen, Poul Christian Nielsen, der var født 1833-14/09, fæstebrev i 1863-14/08 »paa det af nyt opbyggede og af ham beboede Hus i Braten, med den samme tillagte liden Haveplet af omtrent ½ Skæppe Lands Størrelse, som hidtil har tillagts hans Fader Rasmus Niensens Hus«.

I 1855-24/10 var han blevet gift med Maren Rasmusdatter, der var født 1831-03/12 i Vornæs som datter af husmand Rasmus Andersen og hustru Anne Larsdatter.

Det ser ikke ud til, at de selv fik nogen børn, men til gengæld tog de nogle af broderen, Gomme Niensens børn til sig som plejebørn, da begge forældre døde i en ung alder (se afsnittet om Peter Fortidligs hus).

Da Poul Christian Nielsen kone, Maren, var død 1904-21/09, havde han, iflg. folketællingen 1906-01/02, plejesønnen Frantz Nielsen med hustru og 3 børn boende hos sig.

Men i 1907-17/11 i Bregninge kirke blev han gift 2den gang med Jensine Jensen, født 1863-28/05 i Svendborg, Vor Frue sogn. Men hun døde allerede 1908-25/12, og Poul Christian Nielsen døde 1922-08/04, 88 år gl. Han var betegnet som sømand, og ifølge afdøde købmand Carl Sivertsen, Svendborg (han var født i Bjernemark), havde der været slidmærker af hans albuer i vindueskarmen ud mod vandet, hvor han havde siddet og betragtet skibenes sejlads på Svendborgsund. Måske har han drømt sig ud på de store have?

Det var efter ham, at huset senere fik navnet »Pouls Minde«, et navn, der formentlig blev siddende på huset, indtil det blev nedbrudt.

En tid var huset udlejet til senere styrmand ved Vindeby-Svendborg overfarten, Jørgen Jensen med familie. Han kom fra Bjørnø.

Derefter kom Marie Kirstine Madsen til at bo der i en længere årrække. Hun var født

Huset »Pouls Minde« med Gamle Lises fjerkræ i forgrunden. Foto af maleri af E. J. Bilving, Vindeby.

1872-17/02 i Skårup og havde været hushjælp i ca. 24 år hos en familie Rohweder i Lunden mellem Sct. Jørgens og selve Svendborg by, men fik vistnok en dårlig arm. Hun blev derfor hjulpet til at få lejet dette hus af sin arbejdsgiver, som kendte baronens mor, fru dr. Kiær fra Valdemar Slot. Marie ernærede sig ved at gå ud på dagleje i den nærmeste omegn og hjælpe med hovedrengøring, storvask, slagtning m. m.

I den første halvdel af 1930'erne kom hun ofte og hjalp til i mit hjem. Under arbejdet ved gryderne og vaskebaljen røg hun ofte på en stor cigar. Med sig havde hun næsten altid sin hund »Tot«, et loddent gadekryds af ubestemmelig race. Det førte til, at vor hund, der ikke tålte andre hunde på sit territorium,

måtte sættes i kælderen hver gang, så et slagsmål blev forhindret. Jeg tror, at det var dette, der gjorde en ende på hendes medhjælp hos os, - hun kunne jo have ladet hunden blive hjemme!

Selv om hun vistnok kunne være lidt stridbar selv, havde hun meget tilovers for børn. Jeg mindes endnu det ristede franskbrød, hun kunne servere, når jeg var med min mor eller far dernede på besøg en søndag formiddag for at aftale nærmere om storvask eller andet. Brødet blev ristet direkte på brændekomfurets lidt sorte ringe eller holdt med ildklemmen ned over de glødende brændestykker, hvis det gik for langsomt. Serveret varme med et godt lag rigtig smør var det en herlig spise!

Hun havde en lille rød skydepram, som hun

Marie Madsen med cigar i munden stryger rejer.

kunne ro over sundet med, såvel som hun også kunne ses vadende med opsmøgede skørter og stryge rejer med en cigar i munden.

Huset var meget lille. På forsiden mod stranden var der en stentrappe op til entrédøren, der førte ind til den lille forstue, som adskilte en stue og et soverum. I dette sidste sov både hun og hunden i samme seng. Jeg kan huske, at der lå grus på underlagenet. Det havde vi dog ikke hjemme! I bagsiden af huset mod skoven var køkkenet og bryggerset med bagdøren. Måske var der også et lille spisekammer her midt i huset ind til væggen mod forstuen og et vindue øverst under loftet. Der kan også have været et lille baghus eller brændeskur af træ eller stråtækt.

I dag ligger grundstenene alene tilbage, og det er kun muligt at se dem i vinterhalvåret, når bladene er faldet af al ukrudtet, som dækker sporene den øvrige del af året.

Marie Kirstine Madsen blev sikkert syg og måtte flytte ind på alderdomshjemmet i Gl. Nyby d. 6. november 1948. Her døde hun 1949-01/06, 77 år gl.

Efter hende har huset været lejet af et par familier i kortere åremål, men hvornår de sidste beboere fraflyttede stedet, husker jeg ikke. Huset faldt i ruiner, og resterne blev derefter fjernet bortset fra grundstenene.

Tømremester Otto Larsen, Taasinge Savværk, boede jo tæt ved lige oven for skoven og havde til egen familie og gode venners brug etableret en bro med badehus lige ud for »Pouls Minde«. Her lå også hans motorbåd fortøjet ved en pæl tæt ved.

Peter Fortidligs hus

Et mærkeligt navn for et hus, men en forklaring vil komme længere fremme.

Ifølge Valdemar Slots fæsteprotokol 1863-

1882, folio 195, fik Gomme Nielsen fæstebrev 1869-05/02 på »det af nyt opbyggede og af ham beboede Hus i Kalsmose med den samme tilliggende liden Husplads, hvorpaa Huset er beliggende og som er en Parcel fra Rasmus Nielsens Enkes Jordlod.

I Indfæstning har Fæsteren intet til Stamhuset erlagt og Eftergivelsen heraf anses som equivalent for Opførelsen af Husbygningen der, naar Fæstebesiddelsen er endt, uden videre Godtgørelse tilfalder Stamhuset«.

Gomme Nielsen var søn af Johanne og Rasmus Nielsen i matr. nr. 11 a. og blev født 1845-14/02. I 1867-16/08 blev han i Bregninge kirke gift med Karen Nielsen, der var født 1841-07/10 i Bjernemark som datter af Karen Christensdatter (Fahnesmed), Bjernemark, og senere ægtefælle Niels Jespersen, Bjerreby sogn.

Gomme Nielsen døde allerede 1878-25/03, 33 år gl., og Karen døde 1881-14/10, 40 år gl. De gik bort i en ung alder, og deres 6 efterlevende børn var fra 6-14 år gl., så de måtte sættes i pleje hos familie og bekendte (se afsnittet om »Pouls Minde«).

I samme hus boede også Gomme Nielsens søster, Ane Elise Margrethe Nielsen, født 1850-12/08. Hun blev i 1869-19/03 i Bregninge kirke gift med fisker Jens Hansen, der var født ca. 1835. De fik sammen 2 børn: Hansine Margrethe, født 1869-17/06, og Anders, født 1871-17/10.

Jens Hansen dør allerede 1873-19/07, 38 år gl., og Ane Elise Margrethe gifter sig 2den gang 1875-22/10 i Bregninge kirke med kvaseskipper Jakob Hansen, der var født 1834-29/12 i Troense. I dette ægteskab bliver der 2 børn: Jens Herluf, født 1876-19/05, og Rasmus, født 1879-07/01 (han blev statshusmand i Gyllenmose 1924). Jens Hansen fik 1978-16/01 fæstebrev på tre fag af Gomme Nielsens tidligere hus. I huset havde konens bror, Niels Nielsen, også boet, og hans del af huset overtager Jakob Hansen i 1910-15/01.

Ovennævnte datter fra ægteskabet med Jens

Hansen, Hansine Margrethe Hansen, bliver gift 1899-26/05 i Bregninge kirke med skipper Hans Peter Hansen, der var født 1873-10/06 i Sørup sogn ved Svendborg. De fik 2 sønner: Granly Lindgren Hansen, født 1900-09/11, som blev styrmand og vist senere vin- og tobakshandler på Strandvejen ved København. Den anden søn fik navnet Ronny Lindgren Hansen og var født 1906-23/06. Han blev ansat ved toldvæsenet.

En af disse passerede en dag tømmerpladsen ved savværket, hvor Otto Larsen stod. »Hilser du ikke på en mand i uniform«, spurgte han, hvortil Otto Larsen svarede: »Jo! Jeg hilser skam både på grever og lazaroner!«

Hans Peter Hansen havde vist nok ført en lille jagt, der blandt andet sejlede med sukkerroer til fabrikken i Assens. Han blev kaldt Peter »Fortidlig«, fordi han ofte havde forklaret: »at han var blevet skipper for tidligt«, deraf tilnavnet. Andre kaldte ham for »skipper lig-stille«, ligeledes på grund af udtalelser om, at »han havde ligget stille« med skibet, hvis han ikke nåede frem til tiden.

Skipperskrøner kunne han nok også. Han havde forklaret, at han engang havde fået noget cement i det ene øje under lastning oppe i Aalborg, og der kunne stadig komme klumper ud af dette øje flere år efter!

Hansine Margrethe Hansen døde 1946-01/11, og Hans Peter Hansen flyttede ind på alderdomshjemmet i Gl. Nyby 1947-28/04, men døde på plejehjemmet Gl. Møllegaard i Horne 1958-30/09.

I de sidste år havde Hans Peter Hansen haft lejefolk hos sig en kortere tid.

Huset var placeret ved den yderste ende af den oprindelige mark og derfor det vestligste af de 4 huse. Jeg erindrer huset som liggende tæt ind mod nogle store graner i skoven, så jeg tror ikke, der kom nogen sol ind i stuerne. Det lå i en vis afstand fra stranden, men med en gangsti ned til en lille anløbsplads (»læning«). Jeg mener også, at husets brønd var placeret et sted ved denne gangsti, så vandet til hus-

Agnes Vilhelmsens hus, som det ser ud i nutiden. (Foto: Erik Hansen, 1998).

holdningen har derfor måttet bæres herfra op til huset. Der har nok også været et mindre udhus eller skur, men ingen stald.

Om der kom nogen nye lejere i huset efter Hans Peter Hansens ved jeg ikke, men huset blev nok nedrevet omkring 1950 som det første af Strandhusene. Desværre har det ikke været muligt at opspore nogen billeder af huset.

Agnes Vilhelmsens hus

Det er det eneste hus, der i dag ligger tilbage. Når jeg benævner huset sådan, er det, fordi det er hende, jeg erindrer som husets ældre beboer.

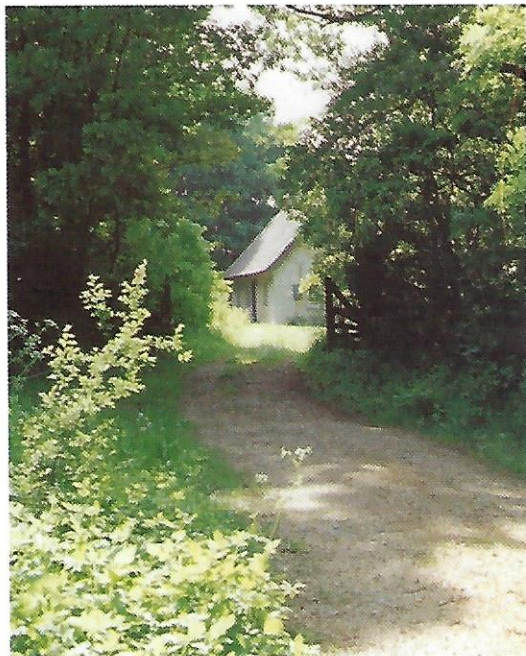
Valdemar Slots fæsteprotokol 1882-1899, folio 358 fortæller, at Anton Vilhelmsen fik fæste 1887-08/02 på »det af nyt opførte og af ham beboede Hus af Ny Nyby«. Hermed var

det 4de hus blevet bygget til medlemmer af den samme familie, for han var 1874-06/11 i Bregninge kirke blevet gift med Johanne og Rasmus Niensens datter, Bolette Gjertrudline Nielsen, der var født 1847-12/08.

Anton Vilhelmsen var født 1851-31/05 i Lindelse på Langeland som søn af møllepaser Vilhelm Hansen og hustru Martha Madsdatter. De fik 1881-23/02 en søn, Vilhelm Rasmus Vilhelmsen.

Bolette Gjertrudline døde 1904-07/09, 57 år gl., men Anton Vilhelmsen giftede sig igen 1910-14/12 med Agnes Rasmine Johanne Pedersen. Hun var født 1871-20/03 i Troense som datter af skipper Christian Pedersen Nørregaard og hustru Christine Rasmusdatter Gammelgaard.

Anton Vilhelmsen døde 1913-31/10, 62 år gl.

Vejen ind til huset. (Foto: Erik Hansen, 1998).

Om Agnes Vilhelmsen har jeg ikke så megen erindring. Hun var en stilfærdig ældre kone, der i sit mørke tøj kom gående ad Bjernemarksvej til og fra kirke om søndagen. Hun døde 1953 i Brørup, Jylland, hos en datter, der hed Margrethe Christine, og som var bogbinder dér. Denne datter var født 1892-17/06 og døde i 1984. Begge damer ligger begravet på Bregninge kirkegård.

Herefter har huset været udlejet til forskellige. De sidste faste helårsboere var nok Maren Jensine og Niels Beck Hansen. Så vidt vides døde han i oktober 1977, og Maren fraflyttede derefter huset.

Gennem de seneste mange år har huset været udlejet fra skovens ejere som fritidshus på et længere åremål. Det er derved blevet gennemgribende restaureret og ligger fint på en lysning i nordsiden af skoven, lidt hævet på skrænten over stranden. Det er nu det sidste tilbageværende af de 4 Strandhuse, og det kan ses tydeligt fra Svendborgsundbroen, når man kører ad denne mod Tåsinge.

Tåsinge Museumslaugs Arkæologigruppe konstaterede i 1976, at der i husets kælder findes rester af en grundmur, som måske kan være en rest af det forsvundne »Horse Slot«. Det samme har museumsinspektør Jørgen Skaarup også konstateret under en besigtigelse i 2004.

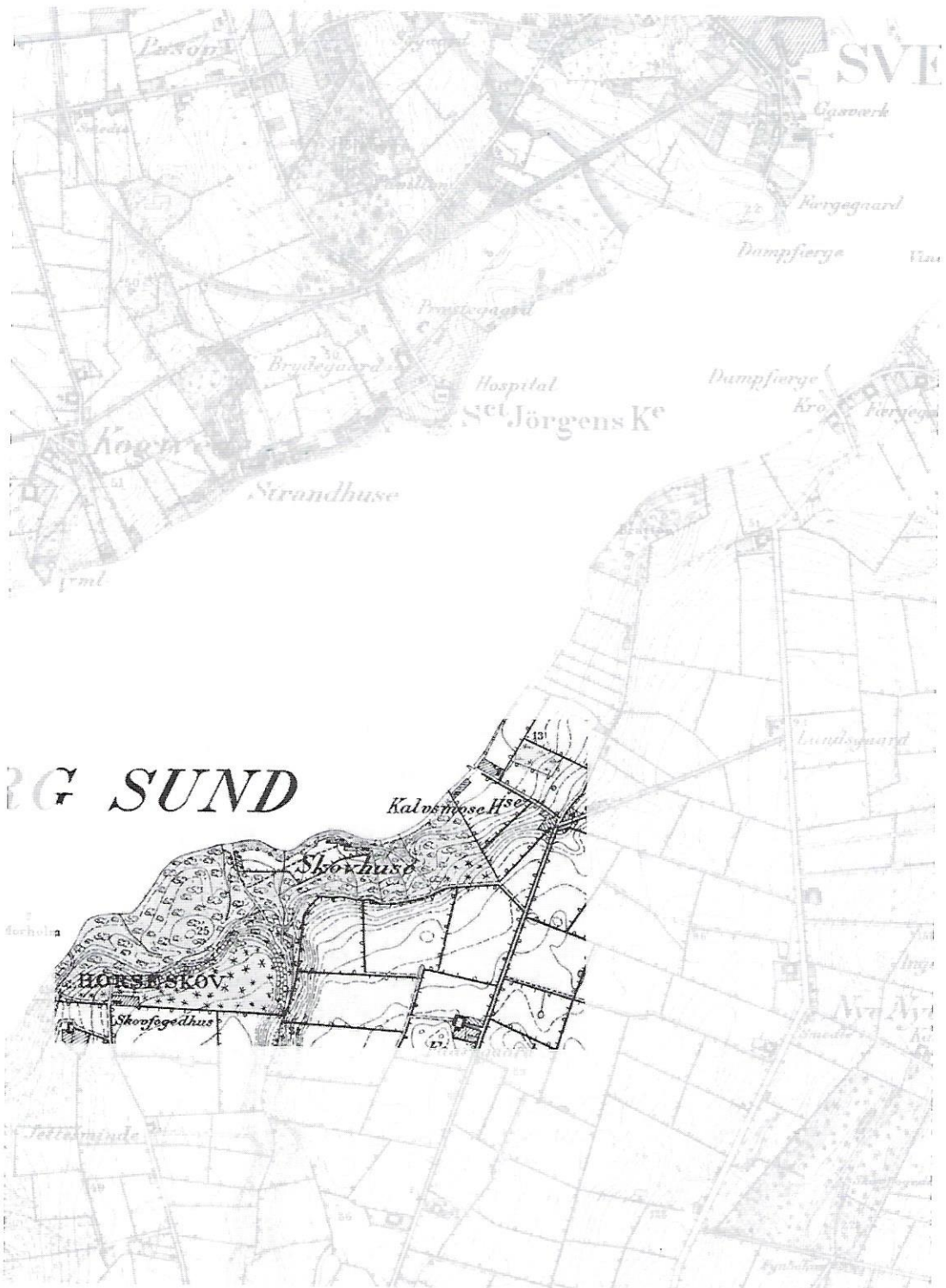
Skovfogedhuset

I dag er der vist ikke mange, der kan erindre dette hus, som var beliggende ved enden af den nuværende Horseskovvej, hvor denne fortsætter videre ind som skovvej. Huset findes tydeligt markeret på de ældre målebordsblade.

Gamle folk i Bjernemark har fortalt, at det var opført omkring 1875. Ane Rasmine Høj, født 1869 og datter af snedkermester Rasmus Høj, der boede i huset nuværende Horseskovvej 11, kunne huske, at der blev kørt med byggematerialer til huset.

I huset Horsevænget 1 boede dengang skovfoged Peter Frederik Ditlev August Mohr. Han døde 1886-28/04, men var nok nogle år forinden afgang fra embedet. Hans afløser blev skytte og skovfoged Christian Larsen (Lindshus), som var født 1840-03/07 i Havndrup, Hellerup sogn på Fyn. Hans forældre var havemand Lars Christiansen og hustru Karen Henriksdatter. Han blev gift 1871-07/10 i Bregninge kirke med Marie Christine Hansen. Hun var født 1845-31/08 i det ene af de 3 huse, der ligger ved Horse Skovs sydligste ende, nuværende Horsevænget 11, som gennem en yngre årrække blev kaldt »Nokken«.

Da skovfoged Mohr tog sin afsked, ville Christian Larsen (Lindshus) gerne have flyttet ind i hans bolig, men i stedet blev der opført dette nye hus til ham. Her levede familien Larsen indtil ca. 1913, og her voksede deres 6 børn op. En af sønnerne, Laurits Larsen, født 1872-04/09, blev skytte ude på Hindsholm. Senere blev han restauratør i »Jægerhytten« i Korshavn ved Fyns Hoved. En anden var Carl Larsen, født 1880-14/11. Han afløste sin

Udsnit af målebordsblad med Horse Skov. Skovfogedhuset er markeret ved den sydlige indgang til skoven. (Copyright Kort & Matrikelstyrelsen, Rentemestervej 8, København NV).

Skytte og skovfoged Christian Larsen (Lindsbus) med hustru, børn og svigerbørn foran huset i Horse Skov.

far som skovfoged i Horse Skov og boede i huset der et par år. Derefter blev han ansat som skovfoged i Tvedskov med bopæl i huset »Otto's Minde«, der hvor glasmagerne nu bor. Her boede han indtil sin død i 1964-13/01.

En tredje af sønnerne var Otto Larsen, født 1884-07/03. Han blev en kendt tømmermester og savværksejer i Bjernemark, nuværende Bjernemarksvej 46.

Alle sønnerne var kendt for deres stærke interesse for jagt, som de sikkert havde arvet fra deres far. Christian Larsen (Lindshus) havde tillige den specielle opgave at lade jagtpatroner til baronen på Valdemar Slot. En dag var der kommet en stor bestilling på disse, som skulle leveres allerede næste morgen på slottet. Lageret af krudt og hagl slap op, og sent om aftenen måtte en af sønnerne tage til Svendborg og banke våbenhandleren op for at få nye forsyninger.

Christian Larsen (Lindshus) flyttede, efter hans kones død 1913-07/06, til sønnen på savværket, og her døde han 1921-17/03, 80 år gl.

Den nye mand i skovfogedhuset blev fra 1. oktober 1914, Gerhard Marius Rasmussen, født 1884-12/05 i Vindinge sogn på Østfyn. Han ankom til Tåsinge 1913-01/10 og boede først i Gl. Nyby. Hans forældre var uldspin-

der Niels Chr. Rasmussen og hustru Maren Nielsen. Han var blevet gift 1913-24/01 i Refsvindinge kirke med Vilhelmine Frederikke Jensen, født 1885-08/04 i Refsvindinge på Østfyn. Hendes forældre var gårdmand Rasmus Jensen og hustru Karen Mortensen.

Skovfogedens distrikt omfattede foruden Horse Skov også Vornæs Skov, Hestevængerne, Bratenskov, Bregninge Granskov og Skovballe Have. Her i Horse Skov boede familien Rasmussen indtil d. 1. april 1920. Derefter flyttede de til skovfogedboligen ved Vornæs Skov, nuværende Vornæs Skovvej 12. Her døde han 1957-07/05. Hans kone blev boende indtil d. 1. oktober s. å. og flyttede derefter til Odense, hvor hun døde 1980-26/07.

Huset i Horse Skov blev nu bolig for skiftende skovløbere, først familien Otto Peder Andreas Hansen og som de sidste familien Aksel Rasmussen. Huset blev til slut nedrevet ca. 1935. Det kom således kun til at være bolig for mennesker i 60-65 år, en kort »levetid« for et hus!

Erik Hansen, født 1926 og opvokset i Bjernemark. Har arbejdet i Taasinge Lokalhistoriske Arkiv siden 1978.